DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS, manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis duodecimâ mensis Martii, anno Domini M. DCC. LXXXIX.

M. MARINO-JACOBO-CLARO ROBERT, Doctore Medico, Præside.

An frictus sit salutaris?

I.

TANTA est proportio, liquidum inter firmum & firmum diversi & ejusdem generis, liquidum & liquidum cujuscumque generis, inter partes corporis quòad molem, duritiem, numerum, situm &c. ut amborum uno mutato mutetur & alterum necesse sit. Utrumque quot phases infandum! Qualis utriusque commutatio vix dicendum! Amborum vicissitudines, ex uno in alterum transmutationes, inter utrumque analogiam, proportionem, comparationem, similitudiuis atque dissimilitudinis diversos respectus enarrare quis poterit? Multifariàm enim multisque modis alterantur, corrumpuntur, generantur, atque metamorphosi omnimodâ, tot tamque diverso quinimò omnes formæ educuntur è materiæ penu quæ est omnium corporum subjectum, eorumque proprietatum fons & origo, quippè quæ omni & soli corpori communicatur multigenis variata figuris, modò enim simplex modò diversa sentitur, uniformis modò, modò varia, homogenea, heterogenea, constans, mobilis,

Non quod multa harum simili sint prædita formâ,
Sed quia non vulgò paria omnibus omnia constant. Lucr. I. 2, vers. 336 337.

materia enin nusquam destruirur, neque cadaver est, neque sepulchrum, sed cadaver & sepulchrum sibi; nec cœlo, nec terris, nec aquis, sed ubique jacet; horum-ce nulla est, sed omnia; ipsa enim totius mundi

hujus-ce aspectabilis pro theatro sese mutuò præbet atque subjicitur in quo personas omnes hujus comediæ rectè regit auctor motus ex quo figuræ formantur, aggeritur moles, nascuntur tandem omnes corporis modificationes perituræ, in nova corpora denuò mutandæ. Ipse si quidem totus occupatur in corporum omnium conciliandis figuris, nihil quod penès eum non sit, totum & omne regit, gubernat, preducit, destruit, natnrâ tamen semper remanente constanti indestructibili cujus facies semper eadem.

II.

CORPUS in partium ipsum componentium motu constanti perpetuoque consistens, pro ipsius motûs quantitate, diversitate, modo, temporis spatio & aliis circumstantiis quibus afficitur tale aut tale in suâ specie prædicatur: ipsum autem judicatur sanum pro hujus-ce systematis legum rectitudine aut ab ipsis deviatione. Vitam hominis quandiù durat in partium corporis functionibus tùm vitalibus, tùm naturalibus, tùm animalibus consistere, nemo est qui inficiatur: ipsas augeri, minui, vitâ superstite, deprehenditur, cùm in iisdem sit ingens graduum diversitas; sanitas enim est facultas corporis apta omnibus actionibus perfectè exercendis, & omnes actionum illarum effectus ad motus determinatos & ad assumptorum immutationem revocantur. Status ergò corporis viventis habens facultatem exercendæ cujuscumque actionis dicatur sanus, cujus idea est præsentia requisiti ad exercitium possibile actionis vel absentiæ repugnantis exercitio eidem; qui enim actiones homini proprias exercere valet cum facilitate, oblectamento & quâdam constantiâ eum sanum habemus, quem verò easdem exercere non posse aut tantùm eas peragere cum molestiâ, dolore citâque defatigationè animadvertimus, eumdem vocari & esse ægrotantem quis negaverit? Ut itaque actiones sic morbi distingui possunt, ut conditiones ad actiones, ita & harum defectus; qui enim haberet perfectè intellectas omnes conditiones requisitas ad actiones, ille perspiceret clarè defectum conditionis ex cognito morbo, & rursùm benè caperet ex cognito motûs defectu naturam morbi indè necessariò sequentis. Motûs igitur mensura, naturæ mensura, undè sanitatis sive substantiæ mensura.

III.

ATQUI corporis exercitatio hanc-ce constantiam in functionibus conservat & auget; sive enim contineat solida & liquida in suâ renitentiâ æquilibrii, relaxando fibras crispatas, contrahendo filamenta partium solutarum, vacuando humorum redundantiam, sanguinis & humorum diathesim alterando, istorum citiorem motum compescendo, ipsum lentiorem provehendo, utriusque partis molem augendo, minuendo, sive aliis quibusque modis vitam servet, augeat, roboret. Omnes enim corporis partes ad sui ipsius sanitatem non solùm contribuunt efficiendam,

ſed ipſæmet partes naturaliter diſpoſitæ & motæ ſunt ſanitatis cauſa eſſentialis & proxima atque ipſiſſima ſanitas, quæ pendet à rectâ ſex rerum non naturalium adminiſtratione : ex iſtorum enumeratione principem locum tenent frictiones in motuum genere, quæ ſunt leviſſimæ exercitationes quarum diverſitas ſalubritaſque deſumuntur à tempore, loco, menſura, & modo quibus corpori adhibentur. Excretio craſſi tutiſſimis juvanda iis quæ magis excitent fibras, & ſolvant excernenda : præcipua ſunt vapores, fotus, inunctiones, balnea concomitante frictu : juvenibus enim, ſenibus, & iis quibus viſcera debilia, difficilis digeſtio, vita quieta, ſedentaria, otioſa ; hæc maximè proſunt præſertim ſi habeatur ratio ætatis, temperamenti, conſuetudinis, & aliarum circumſtantiarum quæ pertinertinent ad Hygienem. In genere modus faciendæ frictionis definitur rubore & tumore, tunc enim à frictione abſtinendum præſertim ſi corpus gracile fuerit reficiendum, ſi craſſum extenuandum. Convenit frictio tempore hyberno & autumno, depoſitis priùs excrementis tùm alvi tùm veſicæ, tunc aut totum corpus aut pars fricanda lavanda, ſordes detergendæ, & linteis modicâ compreſſione ac celeritate fricandum.

IV.

MULTÆ ſunt frictionis ſpecies. Duplex tamen hîc loci maximè conſidrranda venit, præparatoria ſcilicet & apotherapeutica. Illa exercitationes præcedit ne quid rumpatur vel obſtruatur mutatione ſubitâ à quiete admotum ; etenim frictione exiguâ partes ſolidæ incaleſcentes remolliuntur, excrementa extenuantur meatuſque laxantur : hæc verò minoribus & blandioribus moribus perficitur cum olei perfuſione quæ partes corporis humectat ac recreat ; ſi quid hæreat meatibus diſcutit & corpus à laſſitudine tutum reddit. Si frictio fuerit mollis carnem laxat, mollit, meatus aperit ; ſi fuerit dura cogit, ſiccat & adſtringit ; pauca carnem leviter remittit, redditque contrectabilem ; multâ liquat, & extenuat & ſi dura ſimul fuerit contrahit, corporiſque molem deprimit ; mediocris verò modicè caleſcit, diſtributionem juvat & carnem auget. Frictio adhibetur ad reficiendum, vacuandum, revellendum. Nam quos ſiccitas macerat veſpertina artuum juvat frictio ut in partes externas ſanguis diſtribuatur. Si purgatio univerſa aliquid reliqui fecerit fractione diſcutitur ; eadem ratione capitis & artuum frictio matutina reſeratis cutis meatibus humores eliminat. Ad revellendum etiam advocatur frictio, foràs enim materiem evocat ac dirigit, quâ diſcuſſâ alia in partem defrictam confluit : ſi totum corpus fricari convenit, primùm crura à ſuperiore parte deorsùm linteis non admodùm mollibus, ſed modicè aſperis, deindè & tota brachia ab humeris uſque ſupernè deorsùm ſimili modo ſunt fricanda ; at ubi artus omnes abundè calere videntur & metus eſt ne quis ex multitudine frictionis laſſitudinis ſenſus ſuperveniat, oleo utendum eſt : cùm jàm artus plurimùm perfricti fuerint, poſteà oleo

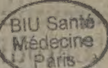
detergentur. Indè ad dorsi spinam transeundum est, hæcque tota perfricanda similiter, ab hâc rursùs ad crura & & hinc ad brachia, mox indè rursùs ad spinam remeandum & ità quantum necesse est fricandum.

V.

SICUT inchoante rachitide, existente phtisi, increscente senio, conducit introductio nutrimenti per apposita externa halitu, fotu, balneo, clysmate, unguento; ità purgationes cutis externæ per frictiones, loturas, balnea, fomenta, natationes, detersiones egregie prosunt. Capitis præsertim scalptura cum pectine retrorsùm in vertigine, epilepsiâ, ophtalmiâ, aurium dentiumque doloribus, tonsillarum, gingivarum, uvæ inflammationibus, cervicis atque totius capitis fluxionibus. Collutio oris est quædam detersionis atque frictionis species quæ adhibetur in aphtis, & aliis dentium, linguæ, palati, uvulæ & aliarum partium oris doloribus atque morbis. Quotidie cum tepida est prophylacticum oris; sicut & levis detersio oculorum, aurium, totius faciei, pedum manuumque, axillarum & inguinum cum leviori frictione. Universas corporis partes suis mensurâ & modo sigillatim fricari oportet. Frictionibus enim color & calor nativi augentur naturales actiones in toto corpore feliciùs perficiuntur, excrementa expelluntur, exigui meatus purgantur, membra aluntur & fiunt ad labores robustiora. Frictiones supplent aëris & loci mutationi, deambulationi & aliis exercitiis à motu locali. Qui litterarum studio incumbunt, qui morbo laborantes in cubili detinentur, aut qui saltioni, pilæ magnæ & parvæ ludo, deambulationi, equitationi, vehiculo sive currui, lecticæ, navigio assueti his-ce exercitiis non indulgent, eos fricari bonum est.

Ergò frictus est salutaris.

Proponebat Parisiis VINCENTIUS BENON DES CHASNES, Matisconensis, nec-non Saluberrimæ Facultatis Parisiensis Baccalaureus.
A. R. S. H. 1789. AB OCTAVA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi. 1789.